

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Jezuiti in začetki visokošolskega študija v Ljubljani

6

Takoj po prihodu v Ljubljano so jezuiti prevzeli pobudo na vzgojnem in izobraževalnem področju. Z gimnazijskim poukom so začeli že prvo šolsko leto 1597/1598, ko so odprli dva najnižja razreda.

(slika 1)

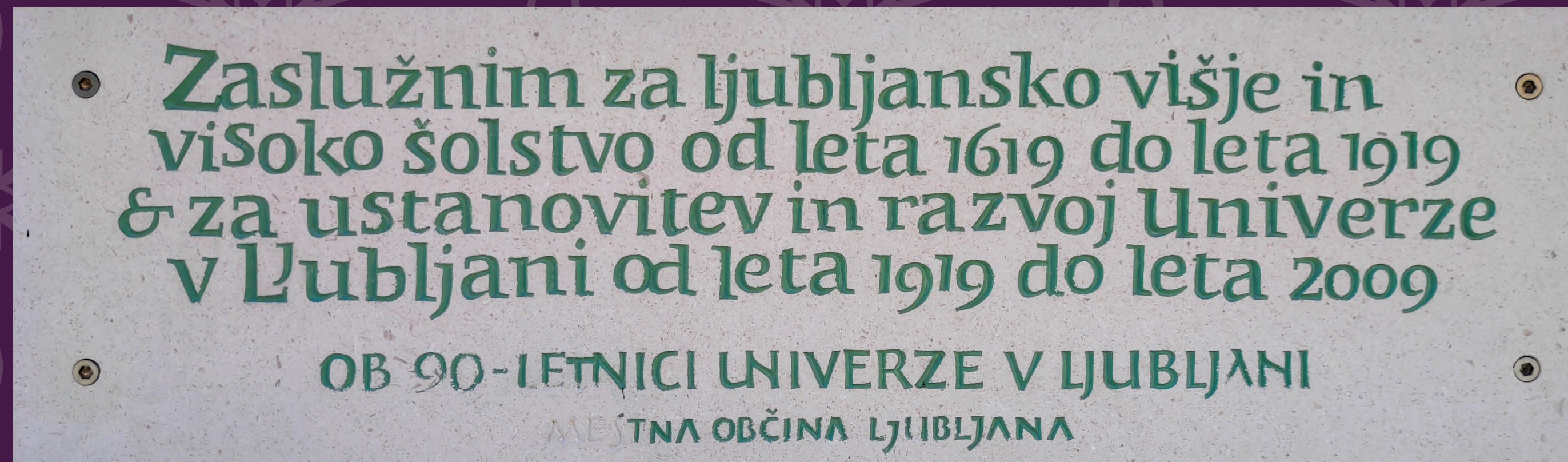
V okviru kolegija so leta 1619 oziroma 1633 uvedli posamezne višješolske predmete, in sicer predavanja o moralni teologiji (tj. kazuistiki) ter spornih teoloških vprašanjih (tj. kontroverzah). Tako so omogočili srednješolsko izobrazbo širšim množicam, bodočim duhovnikom pa ponudili potrebno teoretično in praktično znanje za njihovo dušnopastirsko delovanje.

(slika 2 in 3)

Začetki gimnazijskega študija v Ljubljani so dokaj dobro dokumentirani, saj je Janez Ludvik Schönleben (1618–1681) oktobra 1650 začel pisati *Dnevnik šolske prefektуре*, povzel pa je tudi pomembnejše dogodke iz prejšnjih let (1602–1638). Ohranili so se tudi posamezni primerki natisnjenih seznamov najboljših jezuitskih učencev.

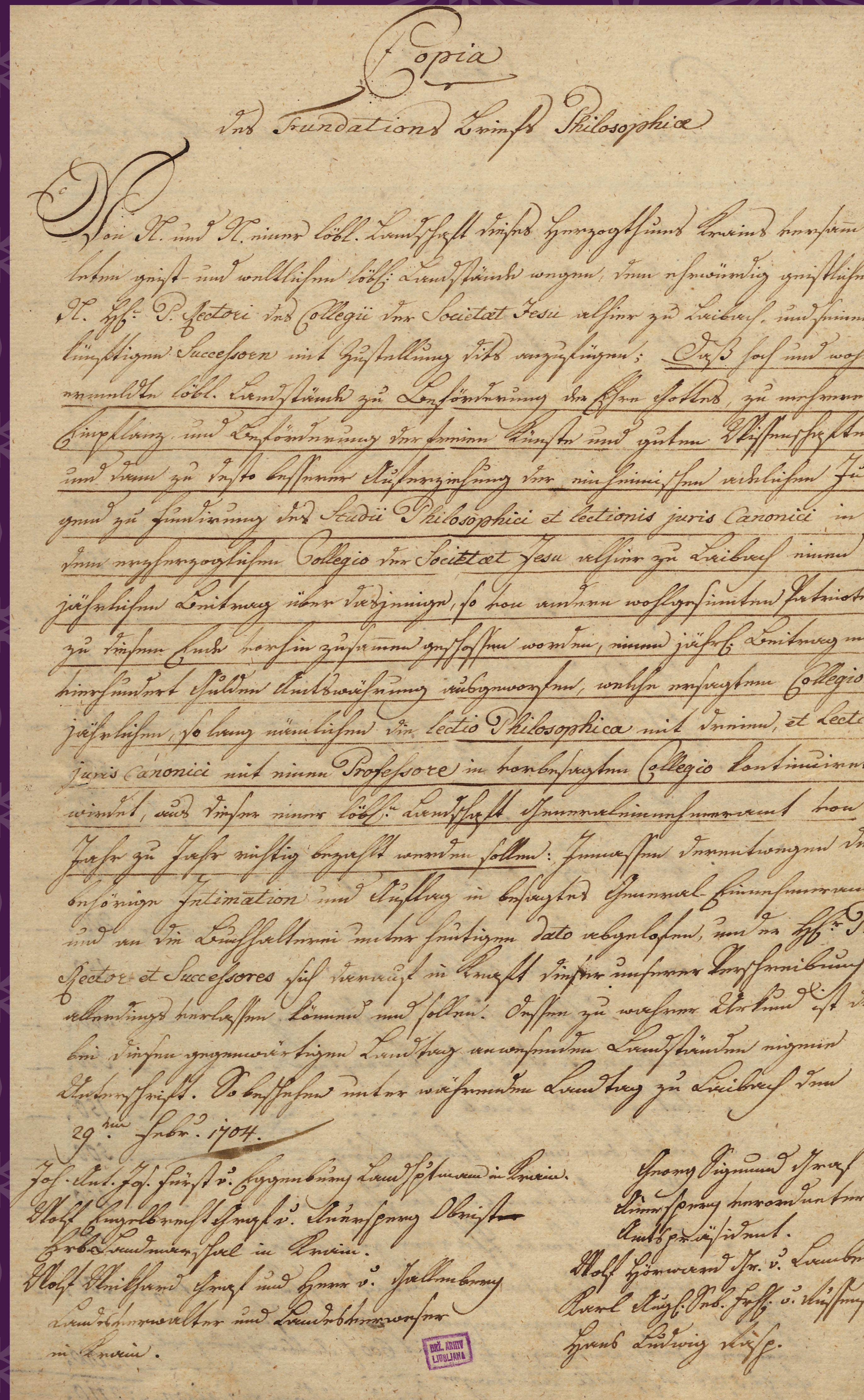
(slika 4 in 5)

Leta 1704 so jezuiti v Ljubljani uvedli filozofske študije in odprli stolico za cerkveno pravo, leto pozneje pa še stolici za matematiko in fiziko. Razredi filozofskega študija so se imenovali po glavnih predmetih posameznega letnika: logika, fizika in metafizika. Leta 1768 so pod vodstvom patra Gabrijela Gruberja (1740–1805) ustanovili stolico za mehaniko. Tako je Ljubljana že zgodaj dobila višješolski študij, ki se je v veliki meri ujemal z vsebino študija na filozofskih in deloma tudi teoloških fakultetah drugih jezuitskih univerz. Čeprav ljubljanske višje študije niso imele statusa univerzitetnega študija in niso mogle podeljevati akademskih nazivov, so pomembno obogatile takratno študijsko »ponudbo« in olajšale dostopnost do znanja v domačem okolju. Zanimive pričevalke jezuitskega višješolskega študija so ohranjene natisnjene teze nekaterih jezuitskih učencev.

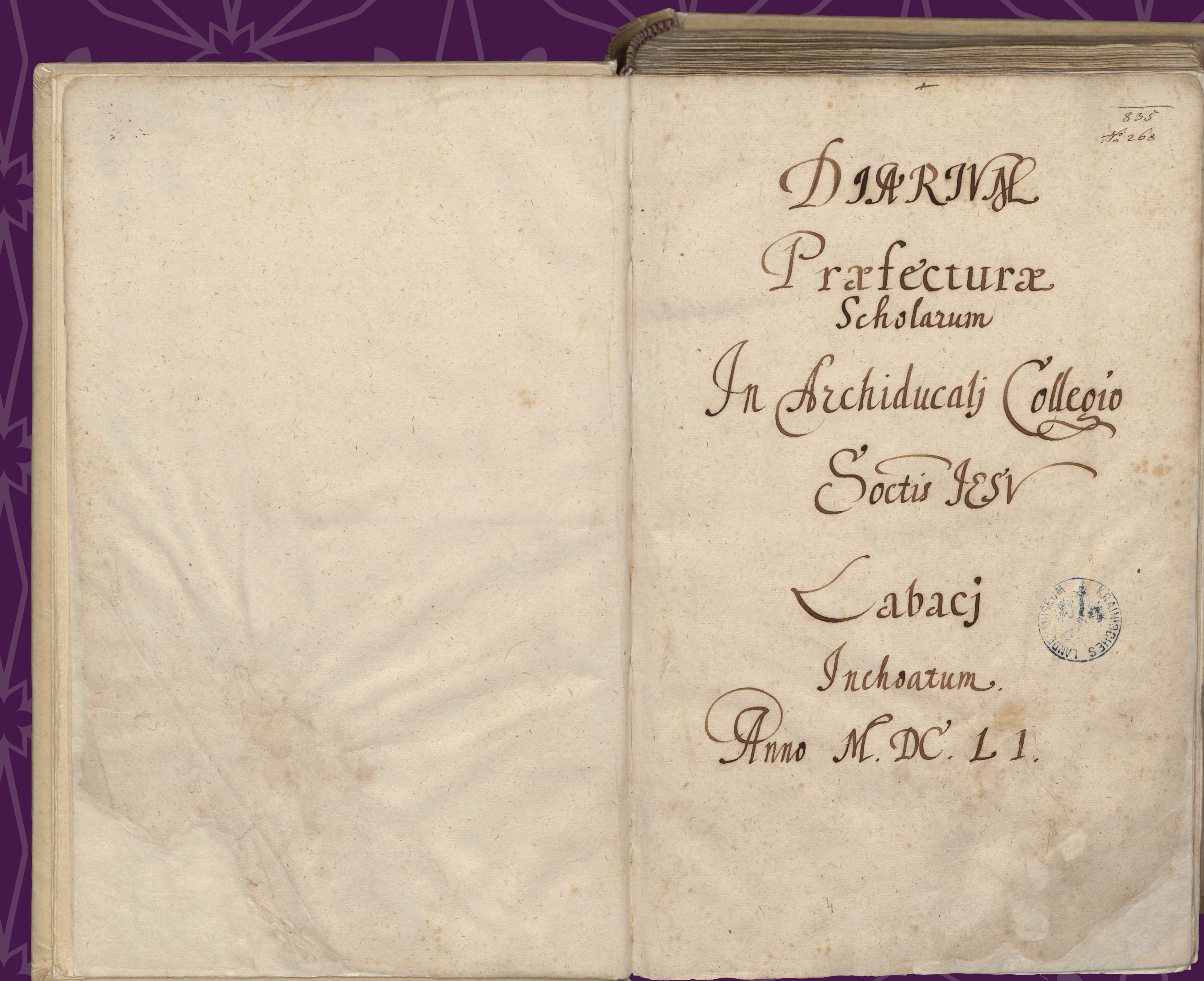
1 Spominska plošča na pročelju nekdanje stavbe Akademije za glasbo, ki obeležuje začetek višješolskega študija v Ljubljani

Foto: Silvo Sinkovec

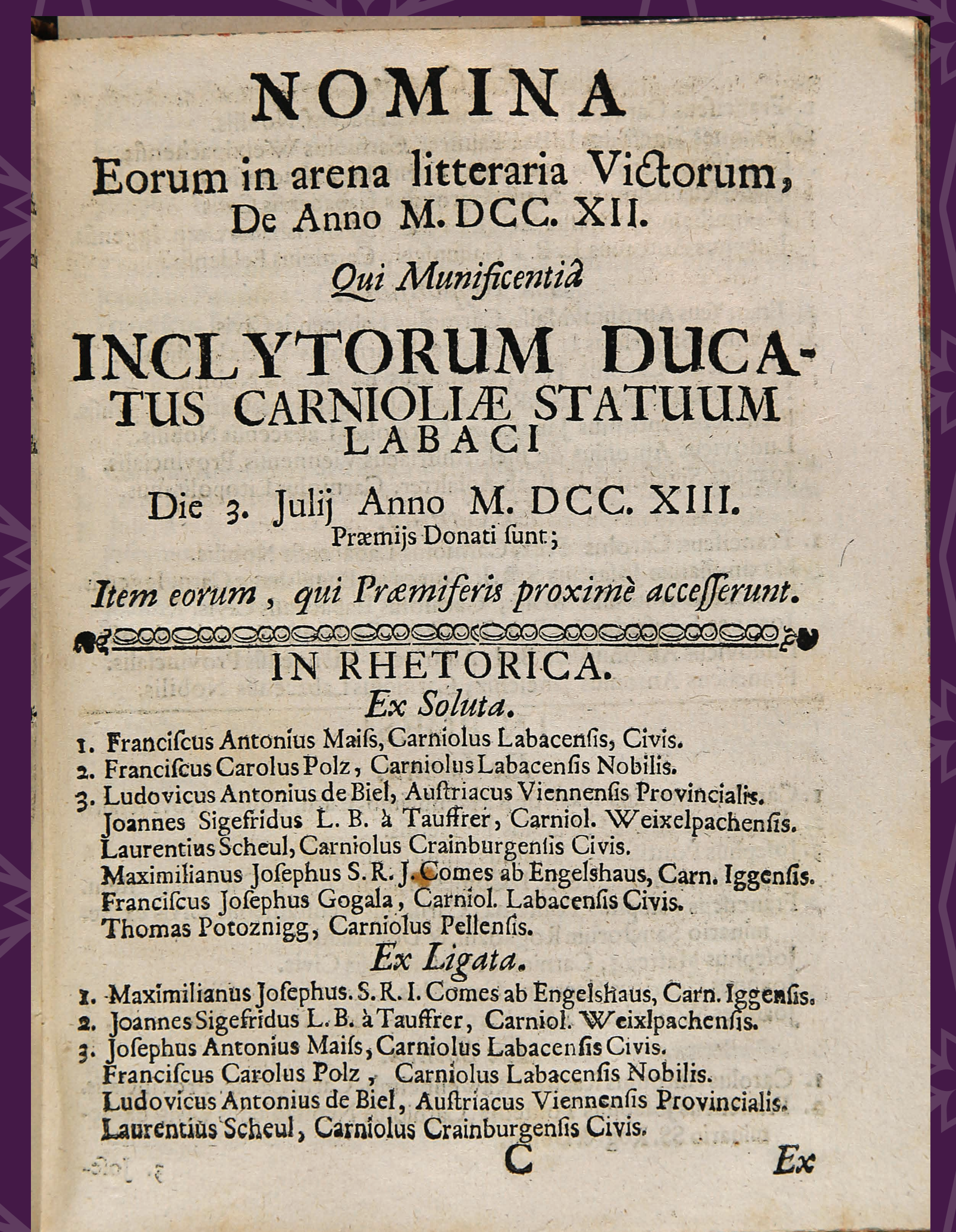
4 Prepis ustanovne listine ljubljanskih filozofskih študij iz leta 1704

ARS, SI AS 14, Gubernij v Ljubljani, reg. I, odd. II, fasc. 4, šl. 5

2 Naslovnica dnevnika jezuitske gimnazije v Ljubljani (*Dnevnik šolske prefektуре*), ki ga je oktobra leta 1650 začel pisati Janez Ludvik Schönleben (1618–1681)

ARS, SI AS 1073, Zbirka rokopisov, I/31r

3 Prva stran natisnjenega imenskega seznama najboljših jezuitskih učencev za leto 1712

SKL, Janez Gregor Dolničar, Miscellanea, S II, 4/23

5 Natisnjena teza, ki prikazuje zmago slavlje Julija Cezarja

(Georg Gottfried Winckler po Charlešu Le Brunu, Zmago slavlje Julija Cezarja, teza, podeljena Francisku Gallizis, 1742, bakrorez) NMS, inv. št. G-11573 (foto: Tomaž Lauko)